

La porta de casa

Mon pare era un home molt guapo. Va ser guapo fins el dia abans de morir-se, i ma mare, que estava molt enamorada, el mirava per damunt la sopa en la taula amb ulls enlluernats esperant-ne sempre l'aprovació, i aquesta actitud de dona entregada és la primera sensació que tinc d'ella, unida a l'evidència que els fills érem un assumpte accessori, una cosa que tenia poc a veure amb aquella relació, però davant d'aquesta passió mon pare responia amb el silenci, exhibint a qualsevol hora la cella baixa com una cuirassa, ja que a casa estava prohibit manifestar sentiments de tendresa. Jo no puc jurar que ma mare m'haja besat alguna volta ni guardi imatges de jocs afectius en la seua falda, de paraules dolces, cançons i carícies. Potser hi havia un profund amor submergit en la seua carn; no obstant, ella només esperava educar-nos amb un rigor que complaguera mon pare tenint en compte que l'educació consistia en la negació, dir a tot que no quan darrere hi havia una esperança de plaer gratuït.

Mon pare era un home molt guapo. Jo el veia aleshores en un retrat damunt la còmoda del seu dormitori al peu d'una gran vitrina que guardava la Mare de Déu del Carme i en la fotografia estava ell vestit de soldat de la música, amb la guerrera botonada fins la nou i el clarinet plantat en la seua mà sobre una taula i embolicat amb la llum zenital que el daurava. El prestigi de mon pare era el seu hermetisme, el silenci de la seua mirada, la seua visió catastròfica de l'existència confirmada per la realitat, l'esperança en el cel o en la bona collita de mandarines, que venia a ser la mateixa cosa. El dolor de la guerra li havia multiplicat per dins la convulsió religiosa i jo ja el vaig conèixer quan era un ésser tímid, acovardit, treballador, entregat al catolicisme, del qual es derivava la farina, la salut, el benestar i per això s'havia de negar el sexe, no demanar crèdits i asseure's en el primer banc els diumenges en missa major.

Prompte vaig saber que havia de valer-me per mi mateix per a ser feliç i per fortuna aquell món d'ordre obstinat tenia una porta que donava al carrer. Dins estava l'esperit del no; fora s'obria el camp, els nius de pardals, les trinxeres en la muntanya plenes de tresors i calaveres purificades pel sol i la lavanda. Després de la guerra mon pare va manar que posaren en la façana uns taulells amb el Cor de Jesús al costat del balcó i una tulipa l'il·luminava només els dies de festa major, però la porta de la casa era la mateixa de sempre, dues fulles de fusta de mobila amb adorns de metall daurat i xicotetes reixes que protegien els cristalls amb cortinetes. Per ella entrava i eixia, i en absolut això era un acte banal. Dins hi havia una espècie de déu que no reia mai ni cridava tampoc i era adorat per ma mare, la qual al rebost guardava com una relíquia sagrada un parell d'espardenyes amb la sola de cànem tan gastada que semblava un paper. Amb elles mon pare en acabar la guerra havia peregrinat a peu

a través de les muntanyes de Terol fins a Saragossa per a donar gràcies a la Mare de Déu del Pilar per haver salvat la pell i sempre aquest trofeu d'heroi o exvot de sant m'era mostrat quan jo cometia una lleugeresa o em prenia la vida a broma, ja que aquelles espardenyes basculant en l'aire com un pèndol em recordaven tot el sacrifici en elles concentrat.

Tanmateix, en aquella casa on mai se sentia una mínima paraula malsonant i l'ordre era tan ontològic que arribava des del si de Déu fins al fons de la botella de mistela, la criada Hermínia es permetia cantar feliçment en el fregador cançons obscenes, molt valencianes, plenes de sexe i de fruites amb tota la innocència i ella una volta va ballar entre els balancins de l'entrada, sobre el sòl de Manises acabat de llavar, darrere de les cortines inflades per la brisa en la penombra d'un estiu, la cançó *Dorita, ay Dorita*, la veu ennassada de la qual eixia de la placa d'una gramola que va dur el meu germà José María. La criada ballava molt enganxada a un galant de poble, anomenat Pepe el Vaporet que després va ser vocalista cantant de boleros i altres melodies d'amor, alguna de les quals va gravar en disc l'Orquesta Portolés, però aquell ball va ser un acte subversiu, realitzat mentre els meus pares estaven fora i va deixar l'aire carregat de fantasmes eròtics que només amb el temps vaig encertar a interpretar. Jo aleshores tenia cinc anys i ja sabia que el món es dividia en dos: mon pare i totes les altres coses.

Per tal d'aconseguir la resta del món s'havia de travessar la porta i anar a jugar als balnearis derruïts de l'Estrella o de Miramar, a explorar la casa pairal dels meus quatre oncles fadrins, on al graner encara perduraven les ombres dels frares amagats que cantaven salms de matinada, i allí manava la criada Rosario, una dona agresta de quaranta anys que havia entrat a treballar amb els meus avis sent una xiqueta per a carregar aigua de la font. Ella era l'ama del codonyat del rebost i de les magdalenes, encara que es passava el dia agenollada fregant i anava al safareig públic a les sis de la matinada amb una bugada composta de molts calçotets llargs, apelfats, de tres homes madurs, i els enagos d'unes quantes capes midonades de la tia Pura.

En aquesta casa es respirava un clima més solt, més afluixat. Benjamín i Manuel eren bessons. El meu oncle Benjamín s'havia passat la vida jugant al *julepe* en el Lliberal i només va guardar la baralla en la butxaca per donar temps al relleu dels rojos pels nacionals al poble, cosa de tres dies, i tot seguit va continuar jugant vuit hores diàries fins que va morir en pau. El meu oncle Benjamín anava en taxi a València a tallar-se les ungles; en canvi l'oncle Manuel ja era un ecologista que es curava el constipat amb suc de ceba, es posava un gran rosari amb grans de fusta com un turbant amb la creu sobre el nas quan li feia mal el cap i era capaç d'anar a missa sondat amb un recipient de l'orina enganxat amb esparadrap al garró i així cantava